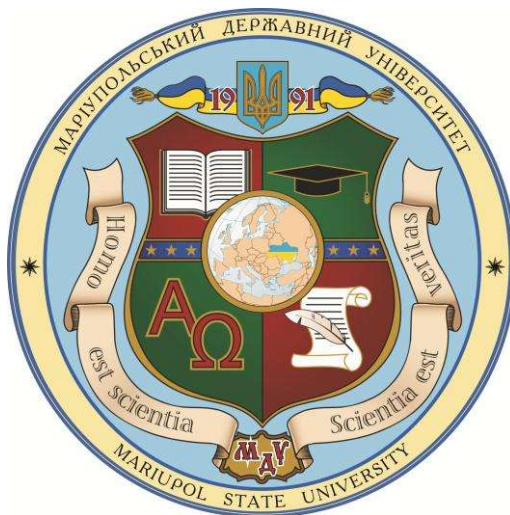

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVI підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

31 січня 2014 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2014

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2014. – 444 с.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 4 від 25.12.2013)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., д.е.н., проф.; Волошин Ю.О., д.ю.н., проф.; Лисак В.Ф., д.і.н., проф.; Кіндюк Б.В., д.геогр.н., проф.; Коляда Ю.Є., д. ф-м.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., д.ю.н., проф.; Оленіч Т.С., д.філос.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д. культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 31 січня 2014 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний університет

В основі формування певного індивідуального стилю повинні бути формальні індивідуальні особливості, функція яких – організація індивідуальних відмінностей різних рівнів в певні види, утворення індивідуально-типологічного стилю особистості як системи. Взаємодіючи з оточуючим світом, відбувається його індивідуальне пізнання особистістю.

Індивідуальний стиль пізнання може формуватися цілеспрямовано або стихійно, усвідомлено чи без усвідомлення передумов щодо його формування. Стихійне формування індивідуального стилю пізнання не завжди ефективне, тому існує необхідність його формування в процесі професійної підготовки майбутнього фахівця. Адже, якщо стиль – це завжди індивідуальні відмінності, то індивідуальні відмінності не завжди є стилями.

Беручи до уваги той факт, що будь-яке сприймання і засвоєння матеріалу в процесі навчальної діяльності лежить в полі пізнавальних можливостей кожної людини, слід звернути увагу на поняття пізнавального стилю – тобто індивідуального способу пізнавальної можливості індивіда, через призму якого відбувається сприймання, обробка, аналіз і опрацювання інформації.

Людина, свідомо або стихійно мобілізуючи свої цінні для роботи якості, одночасно компенсує або долає ті, які перешкоджають досягненню успіху. Унаслідок цього формується індивідуальний стиль діяльності – неповторний варіант типових для певної людини прийомів роботи у звичних для неї умовах.

На наш погляд, досить перспективною є можливість індивідуалізації навчальної діяльності студентів з урахуванням їхніх пізнавальних стилів. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом розроблення навчально-методичних матеріалів принципово нового типу та вдосконалення організаційних форм навчання, які дозволили б кожному студенту сформулювати і ефективно реалізувати свій особливий стиль навчання. Такі нововведення сприятимуть професійному зросту студента та формуванню його індивідуального стилю діяльності як майбутнього фахівця.

Крім того, знаючи, як функціонує процес засвоєння певного навчального предмету, тобто сприймання та обробки його інформаційних складових, можна скоригувати навчальний процес таким чином, щоб поліпшити результати навчання. Також відбувається реалізація особистісно-орієнтованого підходу, шляхом орієнтації не на весь колектив, а на пізнавальні можливості окремого студента, беручи до уваги його спосіб когнітивного функціонування.

Література

1. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття) – К., 1994. – 34 с.
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nmu.edu.ua/legis2.php>
3. Адлер А. Наука жить / А. Адлер. – Киев: Port-Royal, 1997. – 288 с.
4. Климов Е.А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы./ Е.А. Климов – Казань: Изд-во Казанского университета, 1969. – 278 с.

УДК 372.36 (043)

Демидова Ю.О., кандидат педагогічних наук, доцент

КОНСТРУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ

У реальному процесі навчання дітей старшого дошкільного віку конструювання, як і заняття з малювання, ліплення, аплікації, традиційно належить до естетичного виховання.

У науці конструювання визначається як засіб інтелектуального розвитку, тоді як у практиці цей вид діяльності частіше використовується для вирішення практичних задач та забезпечення естетичного виховання.

Конструювання як предметно-практична діяльність дитини створює необхідні умови для розвитку пізнавальної, а саме головної, інтелектуальної сфери. У процесі конструювання дитина значно розширює свій досвід – пізнає навколишню дійсність, розповсюджує та популяризує отримані знання [2].

На сучасному етапі в освіті з'являються тенденції до інтеграції у змісті та структурі навчального процесу. При цьому принцип інтеграції, який дозволяє формувати у дітей цілісні уявлення про навколишнє є одним з найважливіших принципів навчального процесу. У дошкільній педагогіці інтеграція розуміється як найбільш глибока форма взаємозв'язку та взаємопроникнення різноманітного змісту виховання та навчання.

Велике значення у розумовому вихованні та розвитку дітей старшого дошкільного віку надається інтеграції різних функцій конструктивної діяльності, перш за все пізнавальної та продуктивної.

Реалізація інтеграції цих функцій найефективніше здійснюється у навчальному процесі на заняттях, де педагог стимулює бажання дітей створювати конструкції та вправляє в умінні використовувати різноманітні матеріали, планувати та контролювати свої дії, об'єктивно оцінювати відповідність досягнутого запланованому.

Таки чином, взаємодія пізнавальної та продуктивної функцій конструктивної діяльності забезпечує процес від засвоєння знань до їх застосування.

Цей процес спостерігався нами протягом всього експериментального дослідження. Відбувалася трансформація пізнавальної діяльності у практичну, тобто змінювався не тільки один провідний тип діяльності іншим, але й змінювались мета, дії, операції та результат.

У пізнавальній діяльності, як відмічає О.М. Леонт'єв, на здобуття знань та вмінь дитина спрямовує свою активність на предмет цієї діяльності. Практична діяльність матиме інший предмет: у момент переходу від пізнавальної діяльності до практичної знання з предмета діяльності перетворюються на засіб її реалізації [3]. Таке розуміння дозволяло нам розглядати кожний вид конструювання як самостійну діяльність.

По мірі збагачення практичної діяльності новим змістом, способами і прийомами у дітей формується здатність створювати нові оригінальні вироби. Цей факт позитивно позначається як на розвитку мислення і уяви, так і на самій діяльності конструювання.

У відповідності з вимогами сучасних програм навчання та виховання у старшій групі діти навчаються оцінювати надійність, міцність, виразність і оригінальність конструкцій, гнучко змінювати завдання, тобто ускладнювати тематику, способи конструювання, шукати різні варіанти завдань тощо. Визначені вміння та навички з конструювання нами було віднесено до трьох груп (конструктивні, пізнавальні, творчі). Нижче надається характеристика основних вмінь та навичок за кожним видом конструювання.

При роботі з будівельним матеріалом необхідно формувати такі *конструктивні вміння та навички*: використовувати різноманітні за формою і розміром пластини, бруски, арки; об'ємні геометричні форми, площини; вміння узагальнювати способи конструювання (створення цілого з деталей комбінування, надбудовування і прибудовування, заміною одних деталей іншими); створювати різні конструкції одного і того самого об'єкта з урахуванням певних умов; уявляти схему майбутньої конструкції; споруджувати колективні будівлі, працювати разом, поєднувати свої будови відповідно до єдиного задуму і використовувати під час гри; виготовляти з деталей будівельного конструктора макети технічних об'єктів; орієнтуватися у формах пластин (довгі та короткі, товсті та тонкі, плоскі, прямокутні, овальні, круглі, трикутні; бруски, циліндри); у розмірах деталей (високі, низькі, довгі і т.д.); конструювати за зразком із даних деталей, за зразком із самостійно вибраних деталей, за малюнком, фотографією, за власним задумом;

об'єднувати споруди одним задумом, створювати колективні будівлі або моделі за опорними схемами тощо [4].

До *пізнавальних* належать наступні *вміння та навички*: самостійно аналізувати зразки будівель, виділяти частини, встановлювати їх призначення і просторове розміщення; на основі аналізу знаходити окремі конструктивні рішення і планувати етапи створення споруд; уміти помічати обриси майбутньої будови; вміти знаходити залежність конструктивних властивостей деталей від їх форм; оцінювати надійність, міцність, зовнішню привабливість, оригінальність конструкцій; досліджувати способи поєднання окремих частин для пристосовування їх для потреб гри; вміти обмінюватись та обговорювати ігрові задуми та визначати послідовність будівництва; самостійно аналізувати задані умови і відповідно до них створювати власні конструкції.

Для стимулювання *творчості* необхідно вчити дітей самостійно вирішувати конструктивні завдання, заміняти одні деталі іншими; застосовувати елементи гри у процесі конструювання; користуватися кубиками, цеглинками для втілення власних ігрових задумів; спільно знаходити найкраще рішення створення будови, погоджувати свої дії у процесі будівництва та завершення його; шукати способи та на цій основі творчо змінювати будови; підкреслювати формою, деталями, оформленням характерні ознаки певної конструкції; будувати споруди й конструкції для потреб власної гри; об'єднувати будови до єдиного задуму і використовувати під час ігор.

Робота з папером передбачає формування таких *конструктивних вмінь*: удосконалювати уміння в роботі з папером: закріплювати уміння складати прямокутний аркуш паперу вдвоє, складати аркуш прямокутної чи квадратної форми вчетверо, згинати по діагоналі, у різних напрямках; виготовляти іграшки з готової викрійки; робити з поролону нескладні іграшки; створювати колективні роботи; розвивати уміння згинати, складати, розгладжувати лінії згину, клеїти папір, виготовляти з нього як плоскі, так і об'ємні вироби естетичного привабливого вигляду; виготовляти вироби за шаблоном, вирізувати деталі по контуру; виготовляти рухомі іграшки-гойдалки із картонних конусів, циліндрів; виробляти вміння складати смужку гофруванням і вирізати з неї кілька однакових фігур; складати квадратні форми по діагоналі для виготовлення різних предметів, іграшок;

Для збагачення *пізнавальної* діяльності необхідно вчити: порівнювати предмети навколишньої дійсності, які мають виражені ознаки геометричних фігур; аналізувати іграшки з геометричних фігур (круг, овал, трикутник, прямокутник, квадрати різних розмірів і кольорів); самостійно вибирати деталі; порівнювати оформлення, зроблене різними дітьми; досліджувати можливі зміни паперу і картону; осмислювати мету і послідовність своєї роботи.

До *творчої* групи відносяться такі *вміння та навички*: різними способами і прийомами створювати художній образ; впізнавати образи, додумувати їх, творити самостійно, багатофункціонально використовувати один і той самий матеріал; різноманітно оздоблювати іграшки (наклеїти мордочку тощо); виготовляти різні фігурки з паперових циліндрів, об'єднуючи у невеликі композиції;

Робота з природним (шишки, жолуді, гілки, насіння, листя, черепашки, солома тощо) та підручним (коробки, дрот у кольоровій обмотці, поролон, пінопласт, гудзики тощо) матеріалами потребує формування у дітей таких *конструктивних вмінь*: виготовляти іграшки, сувеніри, предмети для оформлення інтер'єру з природного й інших матеріалів; виготовлювати вироби з зібраного та засушеного природного матеріалу; конструювати із готових форм різноманітні вироби, іграшки; вміти використовувати способи та прийоми створення художнього образу [1].

До групи *пізнавальних вмінь та навичок* належать наступні: помічати у природному матеріалі обриси майбутньої конструкції; експериментувати з пропонуваним природним матеріалом; на основі аналізу самостійно створювати власні задуми; знати властивості піску, глини.

Для здобуття *творчих вмінь* дітям необхідно навчитися: самостійно обирати тему, обдумувати образи персонажів; вміння творчо застосовувати набуті знання; виявляти винахідливість; використовувати одну і ту саму іграшку, з деякими доповненнями, для іншого призначення (коробка – чемодан, корабель, машина тощо).

Як бачимо, у процесі навчання конструювання паралельно з формуванням конструктивних умінь та навичок діти оволодівають пізнавальними та творчими вміннями. Взаємодія (інтеграція) трьох груп вмінь на заняттях з конструювання забезпечує формування однієї з найважливіших якостей особистості – пізнавальної самостійності.

Література

1. Ждан В.Ф. Формирование у детей дошкольного возраста навыков и умений изготовления поделок из природных и других материалов: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01/ В.Ф. Ждан. – К., 1986.
2. Кобитина И.И. Игра – сказка: Как использовать игрушки из бумаги в работе с детьми: Пособие для педагог. дошкол. Учреждений/ И.И. Кобитина. – Мн.: Нар. Асвета, 1998.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность/ А.Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. – 304с.
4. Парамонова Л.А. Теория и методика творческого конструирования в детском саду: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений/ Л.А. Парамонова. – М.: Издательский центр «Академия», 2002.

УДК 373.21:34(477)(043)

Доманова О.О., старший викладач

НОВІ ТИПИ ДНЗ ЯК НАПРЯМКИ ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Однією з ознак сьогодення стала поява освітніх закладів нового типу, зокрема дошкільних навчальних закладів, ініціатором відкриття яких виступають приватні особи або організації недержавної форми власності.

Проблема надання статусу нового типу дошкільних навчальних закладів розглядалася на республіканському семінарі «Організація нетрадиційних дошкільних закладів та використання новітніх технологій у педагогічному процесі з дітьми дошкільного віку», який відбувся в Луганській області 1995 року. Результатом семінару було умовне визначення трьох напрямків оновлення системи дошкільної освіти, які визначають механізм диференціації і форми педагогічної роботи і є основою для оновлення дошкільної мережі [1, с. 4-5].

Відповідно до *першого напрямку* передбачається розширення функцій традиційних загальнорозвивальних дошкільних закладів, надання їм пріоритетного спрямування (гуманітарне, естетичне, фізкультурно-оздоровче тощо). У практиці їх називають профільними. При виборі пріоритетного напрямку вони враховують потреби та можливості мікрорайону в здійсненні наступності між дошкільними, шкільними та позашкільними закладами. Діє принцип, що будь-яка розпочата в дошкільному закладі робота повинна тривати і далі, щоб дитина не втратила перших навичок, вмінь, інтересів, яких вона набула в дошкільні роки, щоб мала можливість у подальшому розвивати та вдосконалювати свої здібності.

Такі традиційні дошкільні навчальні заклади можуть вводити декілька додаткових освітніх послуг, які не є обов'язковими для всіх дітей. Залучення проходить з врахуванням бажань та здібностей дітей, а також з матеріальних міркувань закладу та амбіцій батьків.

Одним з форм додаткових освітніх послуг є проведення гурткової роботи в дошкільному закладі. Зазвичай її ведуть спеціалісти-професіонали: спортсмени,